СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 69. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 25-го БЕРЕЗНЯ 1949. — No. 69. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MARCH 25, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

КОМУНІСТИЧНИЙ ПРОВІД АМЕРИКИ ПРИСЯГАВ СТАЛІНОВІ

Ню Йорк, 23 березня. — Луїс Буденц, колишній редактор комуністичного щоденника „Дейлі Воркер", складав свідоцтво як перший свідок у процесі проти 11 комуністичних провідників, обвинувачених перед федеральним судом за навчання, як скинути насильно уряд Злучених Держав. Зізнання тривало увесь день і його раз-у-раз переривали оборонці, щоб виключити його свідоцтво. Коли прокуратор покликав Буденца, він заявив, що як редактор комуністичного щоденника від 1935 до 1945 року він мусів повинуватися наказам, оснований на резолюції Комуністичного Інтернаціоналу, ухваленій в Москві в 1935 р. Цю резолюцію, оправлену в окрему книжечку, предявив прокуратор Джан Ф. Кс. МекҐогі присяжним суддям, а Буденц признав, що вона правдива. Її привезли американські делегати на московську конференцію, у якій крім них брали участь делегати 64 країн. У президії конференції сиділи тоді американські делегати Ирл Бавдер і Вилйем З. Фостер, теперішній голова Комуністичної партії, якого звільнено від приявности в суді з причин лихого здоровя. Про велике число американських делегатів говорив свідкові підсудний Джейкоб Стечел, який разом з теперішнім генеральним секретарем Юджином Деннісом теж давав безпосередньо свідкові, як тодішньому редакторові накази, як редаґувати комуністичну газету в послусі для Сталіна. Крім Стечела Буденц пізнав ще підсудних Ирвинга Поташа і Ґілберта Ґріна та Карла Винтера, як учасників московського конгресу. Вони самі йому розказували, що там ділялося і як всі вони обстоювали необхідність послуху для Сталіна. „Стечел, звернув мені увагу, що резолюція, ухвалена на Сьомому Конгресі Комуністичного Інтернаціоналу в Москві, висловлювала льояльність до Сталіна, як до провідника світового комуністичного руху" — заявив Буденц. За пляном прокуратора Буденц мав складати свідоцтво в суді два дні, але зогляду на безупинні переривання оборони, переслухання його забере нотири або й більше днів. — Кажуть, що Ирл Бравдер має бути свідком підсудних, хоч перед тим появилися голоси, що він стане на боці прокуратора.

УСПІХИ ПОЇЗДКИ ПАНІ ПАВЛИКОВСЬКОЇ ПО КАНАДІ.

З нагоди приїзду Ірени Павликовської до Канади, помістили тамошні часописі цілу низку статей та інформацій про її місію й про положення українського народу й української еміграції в Европі. „ВинипеҐ Фрі Прес" з 18 лютого помістила світлину пані Павликовської, згадуючи, що вона перебуває в тому місті в пані Е. Ситник, голови Українського Канадського Жіночого Комітету. Та сама газета у виданні з 18 березня помістила її світлину в товаристві сенаторки Олени Кисілевської, коли вона приїхала з Отави з розмови з сенаторкою. В тому числі ширше згадана діяльність сенаторки і самої пані Павликовської. На іншому місті тісіж газети описане віче в Плейгавс, у Винипеґу, з неділі 17 березня, на якому пані Павликовська була головною референткою в справі допомоги українським імігрантам на скитальщині.

СЕНАТ ПРИЙНЯВ БІЛ ПРО КОНТРОЛЮ КОМІРНОГО.

Вашингтон. — Сенат ухвалив 68 голосами проти 10 законопроєкт про контролю комірного на протяг часу 12—15 місяців з різними застереженнями, подібними до тих, які ухвалила палата репрезентантів. Теперішня контроля вигасає з днем 31 березня. Щоб узгіднити редакції законопроєкту обох палат, зійдуться їхні представники на конференцію ще в час.

ПОШУКУЮТЬ СВОЯКІВ МИХАЙЛА НАГНИБІДИ З НЮ ЙОРКУ.

Нюйорська поліція звернулася до редакції „Свободи" з зазивом, щоб помогти їй знайти знайомих і спадкоємців Михайла Нагнибіди, який помер в домі під ч. 224 Іст 21 вулиця, а його тіло лежить в тупарні шпиталю Белвю. Зголошення приймає Бюро Загублених Осіб („Мисинг Персонс Бюро").

СЕНАТ ЗАТВЕРДИВ ДЖАНСОНА НА СТАНОВИЩІ СЕКРЕТАРЯ ОБОРОНИ.

Вашингтон. — Сенат Злучених Держав одноголосно затвердив на становищі секретаря оборони Луїса А. Джансона, який має зайняти місце теперішнього секретаря Дж. Форестала з днем 31 березня.

АМЕРИКА ОСТЕРІГАЄ СОВЄТІВ В СПРАВАХ БЛИЗЬКОГО СХОДУ.

Вашингтон. — Секретар стейту Дін Ачесон остеріг поновно Росію, що Злучені Держави рішені, як це зрештою було давніше, заблокувати експанзію Росії на країни Середнього Сходу. При цій нагоді Ачесон дав запевнення Греції, Туреччині й Іранові, що Америка не зменшить своєї уваги й допомоги для втримання їхньої незалежности.

КОСЕНКІНА ПРО ПОЛОЖЕННЯ ЖІНОК У СОВЄТАХ.

Филаделфія. — Оксана Косенкіна, яка вирятувалася вискоком з вікна російського нюйорського консулату перед насильним вивезенням її до Совєтів у серпні минулого року, промовляла на третім форумі щоденника „Ди Филаделфія Івнинг Болетін" про положення жінки в Совєтах. Вона ствердила, що в Совєтах мільйони людей живе наче звірята, а совєтська жінка старіється і вмирає передчасно. „Тільки жінки й суджені комуністичної аристократії не живуть життям невільниць" — заявила Косенкіна при допомозі перекладачки, Люби Терпак.

РІЧНІ ЗБОРИ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ

Після вислухання і обговорення звіту головного касіера, Романа Слободяна, та після одноголосного ухвалення заяви довір'я всім членам Головного Екзекутивного Комітету, Головний Уряд УНСоюзу в другому дні нарад вислухав ще звітів Головної Контрольної Комісії і головного редактора „Свободи" та перевів над ними дискусію, ухвалюючи їм одноголосно заяву довір'я. Зборами, як і в попередньому дні, проводили на переміну головний предсідник, Микола Мурашко, та заступники голов. предсідника: Григорій Герман і п-ні Марія Малевич.

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ

Звіт Головної Контрольної Комісії здавав її довголітний голова, Дмитро Капітула. На початку свого звіту він заявив, що Контрольна Комісія провірила все діловодство і майно Союзу та ствердила, що все є в найкращому порядку і стані. В дальшому звіт Контрольної Комісії складався з двох головних частин: звіту про рух членів та звіту про майно Союзу. Контроля ствердила, що майно Союзу збільшилося в звітовому році на 751,667.26 долярів та що з кінцем 1948-го року було ще 10,368.17 дол. залеглих вкладок від поодиноких відділів. Комісія з вдоволлям підкреслила, що смертність між членством в дорослому і молодечому департаментах Союзу бу в звітовому році найнижча за останні роки, бо виносила тільки 58% на 100 сподіваних. Ствреджено, що в минулому році УНСоюз змінив обрахунок оцінки членських грамот з 3.5% на 3% і тому сама оцінка грамот зменшилася на 127.7%. При цьому Контроля вияснила, що при обчисленні оцінки грамот взято за підставу не сподівані 3.5 але 3% тому, бо в останніх роках Союз не міг дістати від своїх інвестицій більше ніж 3%, а в минулому році зарібок виносив тільки 2.90%.

Дискусія над звітом Головної Контрольної Комісії.

В дискусії над звітом Головної Контрольної Комісії забирали голос: п-ні Марія Малевич, Дмитро Шмаґала, Петро Кучма, Володимир Дідик, Микола Давискиба, Степан Слободян, п-ні Олена Штогрин, Іван Кокольський, Тарас Шпікула та Павло Дуда. Насамперед вияснено питання, що відділи, які з кінцем 1948 року не були вирівняли своїх вкладок, вже зробили це в перших місяцях цього року. На запит, чи можна буде дістати заморожені ще з часів депресії гроші з банку, Контроля ствердила, що вже одержано з них 72.5%, а 27.5%, що виносить суму около 3,000 дол., ще залишаються до сколектовання. Докищо, ще не можна б з точністю сказати чи їх тепер дістанеться. Видвигнено запити в справі звороту стипендій та позичок до народного фонду, чи інвести-

(Докінчення на стор. 4-тій)

Дмитро Капітула, гол. контрольор У.Н.С.

Д-р Амвросій Т. Кібзей гол. контрольор У.Н.С.

Іван В. Іванчук гол. контрольор У.Н.С.

Володимир Гірняк, гол. контрольор У.Н.С.

Степан Куропась, гол. контрольор У.Н.С.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА „СВОБОДИ", Д-РА ЛУКИ МИШУГИ

В другому дні нарад річних зборів Головного Уряду Українського Народного Союзу та після звітів Головного Екзекутивного Комітету і Головної Контрольної Комісії та після дискусії над ним, склав своє річне звідомлення головний редактор „Свободи", д-р Лука Мишуга.

Редакція газети — говорив він — це чи не єдина в світі інституція, яка властиво не має потреби дзавати звіту. Її бо звіт — це сама газета. Перегляньте її сторінки і там найдете відповідь на запити не тільки щодо самої роботи Редакції, але там побачите і саму Редакцію, її думку і її душу. Проте, він вважає за відповідне звернути окрему увагу бодай на деякі головніші настанови, що правили за ціль в роботі Редакції „Свободи", та були її базою.

Точні, правдиві та об'єктивні інформації — перше завдання.

Одним з перших і найголовніших завдань щоденника є здобувати і передавати читачам точні, правдиві та об'єктивні інормації про всі події дня в широкому світі. Це по своїм силам і можності намагалася робити Редакція „Свободи", реєструючи кожного дня події відповідно до їх важливости, та реєструючи їх точно і об'єктивно, без огляду на своє власне становище до них. При цьому Редакція дбала, аби вістки походили з достовірного джерела. Свобода і вірність інформації — говорив звітодавець — належать до чотирьох найголовніших свобід, за повне здійснення яких ведеться сьогодні такий ґіґантський змаг у світі. Теж „Свобода" в цьому змагу займає не останнє місце.

Першенство українських вісток.

Ясно, що в передаванні інформацій Редакція „Свободи" приділювала окрему увагу повідомленням та інформаціям з всіх ділянок українського життя та українських змагань. В цьому натраплялося на окремі трудноші, бо тих вісток доводилося шукати і їх здобувати і це роблено великим вкладом енергії і труду та й не без вкладу гроша. Зате, Редакція має всі підстави твердити, що власне „Свобода" стала головним джерелом тих українських вісток і не тільки

(Докінчення на стор. 3-тій).

У. Н. СОЮЗ ПЕРЕБЕРЕ ІНІЦІЯТИВУ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ КУРСІВ

Головний Уряд Українського Народного Союзу в третьому дні своїх річних зборів та у висліді основних нарад над завданнями УНСоюзу тепер і на майбутнє вирішив, між іншим, перебрати ініціятиву в організації Вищих Освітніх Курсів в Злучених Державах. Екзекутивному Кимітетові доручено провірити всі можливості та опрацювати відповідний плян. Подробиці дискусії та рішення в цій справі будуть подані в завтрішньому числі „Свободи".

„ВОРОГИ ЛЮДСТВА".

Відомий комуністичний брехун і пашквіліст, Алберт Е. Кан, тепер вже пошив у „вороги людства" не тільки редактора „Свободи", але й директорів Дженерал Електрик, Дженерал Моторс, Стандард Ойл Компані з Ню Джерзі та цілий ряд інших. Зі своєю „проклямацією" він виступив в Буркширському Музеї в Пітсфілд, Масс.

МОСКВА ПРО АТЛАНТІЙСЬКИЙ „ВОЄННИЙ ПАКТ" ПРОТИ СОВЄТІВ

Москва, 24 березня. — Значення проєктованого Північно-Атлантійського договору, що має бути підписаний Америкою, Канадою та західно-европейськими країнами у Вашинґтоні в першому тижні квітня, позначуються не тільки виявами глибокого вдовілля та довір'я на Заході, але й панікою в Москві. Проголошений недавно текст договору, рівночасно зі запевненнями західних державних мужів, не залишає жадного сумніву, що договір матиме виключно оборонне значення та виключно мирові цілі, бо об'єднанням величезної військової сили та господарських ресурсів буде найкращою гарантією, щоби аґресорів відстрашити від нападу і тим сомим зберегти мир. Атлантійський пакт є дуже небезпечний, але тільки для тих, що мають аґресивні цілі. Москва і большевики залишилися сьогодні ще єдиним можливим напасником та порушником світового миру і тому нічого дивного, що оборонний Атлантійський пакт викликав там справжню паніку. Одним з чергових доказів цього може послужити стаття Лавренева в останньому виданні „Літературної Газети". Атлантійський пакт там називається „пактом війни" проти Совєтського Союзу та „новим санітарним кордоном" проти нього. Газета накидується обвинуваченнями на президента Трумана, мовляв, він не додержав своїх передвиборчих обіцянок, бо відмовився їхати до Сталіна до Москви, натомість пропонував Сталінові, щоби той приїхав до Вашинґтону, якщо він справді бажає причинитися до полагодження суперечностей особистими нарадами з керівником американської політики. За те большевицька газета не признає президента Трумана керівником американської політики й твердить, що тими „справжніми американськими лідерами" є ті, що тепер братимуть участь в зорганізованій п'ятою колоною „культурній і науковій конференції для світового миру" в Ню Йорку.

БРИТАНСЬКА РІШУЧІСТЬ ПРОТИ КОМУНІСТІВ В ГРЕЦІЇ ТА НІМЕЧЧИНІ.

Лондон, 24 березня. — Під час вчорашніх дебат в британському парляменті урядовий речник підкреслив рішучість Британії проти всіх замірів і проявів підривної комуністичної політики в міжнародних справах, а саме на Балкані і в Німеччині. На запити в цій справі державний секр. Гектор МекНіл вияснив, що власне всі ці проблеми будуть предметом окремих нарад між секретарем закордонних справ Бевином та державним секретарем Ачесоном під час їх недалекої вже зустрічі з нагоди підписання Атлантійського пакту у Вашинґтоні.

МОЖЛИВІСТЬ ГОСПОДАРСЬКОГО ПОШИРЕННЯ ЗАХІДНО-ЕВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.

Брюсель, Бельґія, 24 березня. — Тут з авторитетних джерел повідомляють про заходи в справі поширення господарського союзу країн Бенелю теж на Францію і Німеччину. Цим вияснюється теж рішення Бельґії, Голандії і Люксембурґу про відрочення остаточного підписання їхнього господарського союзу ще на пів року, щоб мати час продискутувати можливість та форми приступлення до цего союзу теж Франції і західної Німеччини.

ДАНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ПОЧАВ ДЕБАТИ НАД АТЛАНТІЙСЬКИМ ПАКТОМ.

Копенгаґен, 24 березня. — Данський парлямент почав вчора дво-денні дебати над урядовою пропозицією в справі приступлення цеї країни до проєктованого Атлантійського пакту. Представники всіх більших партій висловились в користь цеї пропозиції, стверджуючи, що того вимагає теперішнє положення в світі та інтереси Данії.

В ПРАЗІ СУДИТИМУТЬ Д-РА ПАПАНЕКА

Прага, 24 березня. — Чеська преса повідомляє, що в короткому часі тут відбудеться судова розправа „за зраду" проти д-ра Папанека та 16 інших чеських політиків, що відмовили послуху теперішньому большевицькому уряді. Всіх судитимуть позаочно.

ПРИМУСОВА КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ В УГОРЩИНІ.

Будапешт, 24 березня. — У відповідь на спонтанний спротив мадярського населення проти колективізації мадярського сільського господарства на совєтський лад, уряд проголосив — теж на совєтський лад — нові постанови, на підставі яких засуджуватиметься на кару до 10 років тюрми всіх тих, які будуть противитися „добровільній колективізації".

СОВЄТИ ЗНОВУ ПОГРОЖУЮТЬ ФІНЛЯНДІЇ.

Москва, 24 березня. — Московська преса протягом тижня вже вдруге виступила з погрозами проти Фінляндії та її уряду, заявляючи, мовляв Фінляндія вступила на „похилий шлях міжнародного риску, грубо порушуючи свої міжнародні зобов'язання". Московське „Новоє Время" твердить, що „правлячі кола" Фінляндії в останньому виявили підозріле зацікавлення Атлантійським пактом, що теперішній фінський уряд в міжнародних справах взяв протисовєтський напрямок та „чим довше уряд Фаґерґольма залишиться при владі, тим гірше буде для Фінляндії". На подібні попередні погрози фінці заявили, що вони до них вже привикли і ними не турбуються.

СТАЛІН ПРИЙНЯВ ЧОЛОБИТНЮ АЛЬБАНСЬКОГО САТЕЛІТА.

Лондон, 24 березня. — Московська радіовисильня повідомила, що Сталін прийняв вчора на авдієнції очолювану премієром Гокша альбанську делеґацію. Поїздка і перебування цеї делеґації в Москві мають разачий проти-югославський характер.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

МЕШКАЛЬНА КРІЗА І — ДЕМОКРАТІЯ

Неофіціяльний дорадник „двох президентів", Б. М. Барук, що його звичайно називають „старшим державним мужем", заявив, що уряд президента Трумана є сьогодні більш важким ніж уряди таких президентів, як Вашингтон та Линколн. У його руках є нині рішення справи війни чи миру, казав Барук. Так воно дійсно є, бо Америка стала величезною потугою і перебрала провід у боротьбі демократичного світу з большевизмом та совєтською агресією. Вже це одно вимагає великого напруження ума, великої праці. Але Труман є ще президентом Злучених Держав і мусить як такий дбати про пекучі домашні справи, хоч вони виглядають на перше око дрібні й малі. Але чи така справа, як мешкальна, є малою для мільйонів американців, що взагалі не можуть знайти відповідного мешкання, чи живуть по заулках брудних дільниць великих міст, які є зародками хворіб та злочинів, зокрема молодечих злочинів? На це суспільне лихо звернув тепер президент Труман увагу та підійшов до проблеми по своєму звичаю відважно, вдаривши в те болюче місце, в яке вже давно треба було вдарити.

Президент Труман виходить з розумного заложення, що гарні демократичні кличі не є для пропаганди, а для здійснювання. Демократія вимагає, щоб її принципи здійснювались кожного дня і всюди, в кожній громаді. Промовляючи до меорів міст, він підкреслив, що сам він добре розуміє завдання і клопіт тих, що виходять з вибору, бо й він до тих належить. Тим самим він розуміє добре боротьбу городських управ з мешкальною кризою. До того меори деяких міст мають до діла з населенням, яке є нині числом більше від населення цілої Америки в часі Вашингтона. Американські міста, говорив президент, мусять стати чистими, здоровими, гарними, так, щоб кожному мешканцеві було в них приємно жити і працювати. Як кожному, так теж і тим, що мало заробляють і мають таке саме право здорово й чисто та приємно мешкати, як і багачі.

Велику акцію перебудови цілих дільниць по містах, як і акцію розбудови міст, не дасться перевести без федерального законодавства і федеральної допомоги. Та і те було б цілком невистачальним, коли б не прийшла приватна ініціятива. Згадуючи за це, президент Труман вдарив сильно по лабіїстах, що сидять у Вашингтоні й не допускають до такої акції в конгресі, обороняючи інтереси спекулянтів реальностями, землею та будинками. Вони теж найбільше поборюють контролю чиншів, вони є проти програм будови нових домів з низьким чиншом.

Президент Труман заповів, що обовязково треба зарадити мешкальній крізі та що він сам предложить конгресові певні проєкти в цій справі, яка мусить бути вирішена і полагоджена в інтересі вашингтонського уряду та урядів поодиноких стейтів, а зокрема в інтересі американського життя як цілости. Мешкальна кріза, казав президент, є визовом, киненим американській демократії й американській владі. Ми мусимо тепер доказати і на цім полі, як демократія здійснює свої гарні кличі у практичному житті.

Можна бути тільки вдячним президентові Труманові, що він видвигнув цю пекучу справу та вказав на справжніх винновників, на отих спекулянтів, що хочуть далі багатіти коштом людського здоровя і суспільної моралі.

Здійснюють Доктрину Монро

Республіки Латинської Америки: Аргентина, Кольомбія, Коста Ріка, Куба, Еквадор, Ель Сальвадор, Гватемаля, Гаїті, Гондурас, Мексик, Панама, Парагвай і Перу вислали своїх делегатів на конференцію до столиці Куби, міста Гавани, щоб простудіювати справу ліквідації права европейських держав до своїх колоній у Західній півкулі. Найбільше заінтересована в тому є республіка Венесуеля, на якої географічній території лежать такі европейські колонії: Британська Гвіяна, Голяндська Гвіяна (Сурінам) і Французька Гвіяна. Одначе Венесуеля не вислала своїх делегатів тому, що республіка Куба не признала її нового уряду. Гватемаля й Мексик зголосили свої претенсії до Британського Гондурасу в Середній Америці, а Аргентина має претенсії до Фалкляндських островів на Південнім Льодовим морю.

Як переходили згадані й інші колонії під зверхність европейських держав, це може бути інтересною історичною студією. Тепер ідеться про практичну справу, а саме, як позбутися европейських держав: Франції, Англії й Голяндії з територій і вод Південної й Середущої Америки.

Відкриваючи конференцію тринадцятьи держав Латинської Америки, міністер закордонних справ Куби, Карльос Гевія, заявив, що згідно з демократичними принципами треба позбутися тепер теж і з Американської півкулі европейських держав, коли їх уже позбуваються азійські й африканські території, основуючи свої власні незалежні держави. Це нагадує теперішньому поколінню загально знану засаду, проголошену північно-американським президентом Джеймсом Монро дня 2. грудня 1823 р., в якій він тоді сказав між ін.:

„В дискусії, яка тепер виринула..., прийшла тепер властива нагода піднести, як засаду, права й інтереси, які дотичать Злучених Держав, а саме: що американські континенти, на підставі свобідного й незалежного стану, який вони осягнули і втримують, не є вже предметом майбутньої колонізації для якої небудь европейської держави".

Ця заява, звана Доктриною Монро, хоч була загально прийнята, одначе в практиці її не можна було виконати, бо ще в другій половині минулого століття йшла між европейськими державами виміна різних посілостей і колоній в Америці. Треба було аж 125 років, щоб самі інтересовані сусідні країни впімнулися за сповнення Доктрини Монро для свого власного добра.

Конференція в Гавані, скликана Американською Комісією Підвладних Територій, яку складено на Пан-Американській Конференції в Боготі, у Кольомбії, в серпні 1948 р. Вона має на цілі наперед простудіювати справу колоній і піддати її опісля до вирішення міністрам закордонних справ інтересованих країн.

У колоніях, з яких американські республики хочуть позбутися колишніх европейських пайщиків, живе коло 3,000,000 населення. Це само може становити трудноші при вирішуванні, хто має бути власником територій. Крім того підносять різнородні претенсії держави, які навіть не є сусідами тих колоній. Це вказує, що подекуди легче було европейцям опанувати ці території, ніж їх тепер передати країнам, які підносять до них свої претенсії, хоч би европейські держави мали навіть добру волю. А серед спірних претенсій посідач має найсильнішу підставу дальше затримати свою дотеперішню власність.

Хвороба недержавности

(Голос в дискусії).

В дотеперішній дискусії, дуже цікавій, я запримітив, що автори-придніпрянці беруть сторону п. Керші, а автори-галичани боронять п. Кокольського. Така дискусія не то не причиняється до вияснення спірних пунктів, а радше їх загострює. Тому я (галичанин!) не думаю ставати по цій, чи по тамтій стороні, бо моя думка така, що обі сторони роблять помилки, а ці знов є хворобливим наслідком нашої недержавности. Галичани попадають в блуд „літературщини" і готові знищити кожного українця, що не вміє говорити по-українськи, а наддніпрянці попали на небезпечну дорогу інтернаціоналізму. Постараюся коротко вияснити свою думку.

Що мова не є децидуючим чинником у творенні націй-держав, на це є безліч прикладів. Перший хочби — Північно-Американська Революція. Це, що американці англійського походження говорили такою самою мовою як в Англії, зовсім не перешкодило їм в імя своїх інтересів економічних, культурних та інших бити своїх земляків з Европи і відірватися від материка. Це саме з цілою південною Америкою. Всі ці південні американці — це еспанці по крові і мові, але били вони европейських еспанців. Це саме на наших очах твориться в Росії, де донські козаки і сибірські, хоч говорять російською мовою — творять окремі національні групи і змагають до незалежности. Зацікавленим в таких справах можу поручити прочитати ці розділи „Листів" Липинського, де він говорить про теорію будови держав. Варто ще звернути увагу, що багато українських діячів носили імена російські: Драгоманов, Костомарів, Донцов, Петров, Русов, а проте вони були чи є українцями. Ірляндці цілком забули свою рідну мову, ще й нині говорять по англійськи і не мають великої охоти вчитися і відновляти свою давню мову, бо англійська практичніша. Та це їм не перешкодило бити англійців. Одначе я не заперечую ваги мови.

Уваги п. Кокольського щодо пошани мови, мають чимало слушности.

П. Керша робить іншу помилку. Йому здається, що всі, що є проти комунізму, повинні бути нашими приятелями. Я вірю, що, як він каже, українцеві антикомуністові близший москаль антикомуніст, ніж українець комуніст, можуть бути тепер в Україні правдиві. Я жив і працював в обозі в Німеччині з молодими хлопцями, українцями і москалями, і мої спостереження щодо їх національної свідомости не кривається з твердженнями п. Керші. Я хочу написати статтю на цю тему і буду тоді цікавий почути голос завваги від п. Керші.

Але чи дійсно ми можемо вірити в „дружбу" російського народу? П. Керша у совєтських умовинах не мав певно можностей пізнати правдиву европейську історію. То ж варто йому пізнати, що — хоч ми, галичани, боронимо Захід, але й знаємо його слабі сторони. Знаємо, що його матеріялістичне вирахування часто нівечить великі ідеї. Сягнім ще до часів хрестоносних походів. Там, крім ідеалізму одиниць і мас, рушієм була також жадоба тодішніх капіталістів відчинити собі східні ринки і жадоба безземельних лицарів здобути собі земельні наділи. Суперечности цих змагань довели до втрати Святої Землі. А коли турецька навала докочувалася навіть аж до серця Европи — Відня, чи ж католицька Франція в ім'я своїх національних інтересів не підпомагала турків, як передше так само підпомагала протестантів проти католицької віри? Католицька Польща зробила мир з большевицькою Росією і в Ризі поділила Україну так само, як колись зробила це в Андрусові. Її постава та заяви польських провідників кажуть нам бути дуже осторожними, щоб у нашій боротьбі з большевицькою Москвою поляки не всадили нам знову ножа в спину. Пан Керша, навіть не знаючи, робить цю саму помилку, яку зробили в роках 1917-20 українські соціялісти і через яку то помилку ми всі сидимо на еміграції. Вони, по селянськи, наївно вірили у соціялістичне братерство і думали, що українському біднякові мусить бути близший російський бідняк, ніж український капіталіст, бо ж „іли вони з одного катьолка". І до чого це довело? Чому ж москалі роблять інакше? Московські монархісти хоч і не люблять комуністів, але у відношенні до українців вони всі однакові. Про це я переконався з життя в таборі за Гітлера і за американської влади. Стара і нова російська еміграції, комуністи і антикомуністи, однаково українців ненавидять. Мимоходом скажу, що зустрінув тоді я людину, що весь час чудово говорила по-українськи, але аж по році вдалося нам її „розкусити". Це був ревний москаль, що ширив роздор між українцями. Для мене комунізм це продукт московської душі. Пан Керша з правдиво українською добродушністю вірить у антикомуністичне братерство народів. Прикро мені, що мушу його розчарувати. Сам антибольшевицький фронт монтований англосасами і базований на відбудові Німеччини — має чимало признак, що переміниться у розправу англосаського світу зі слов'янами. Ми тоді станемо між молотом і ковалом, а большевики вже тепер це зручно використовують. Наш брак державницького думання заслонює нам очі на ці проблеми. Певно, що сумно, що воно так є. Але ми не можемо бути вічними мрійниками, а мусимо брати світ, яким він є. Тому, бачучи всюди національну настороженість, мусимо і самі національну настороженість супроти москалів і поляків плекати, а не присипляти себе наївною вірою в антикомуністичне братерство.

Оце я хотів вказати про ці дві українські хвороби. Вони дуже небезпечні. І доки вони існують в нашім національнім організмі — доти Україна існуватиме лиш в піснях, літературі і як географічне поняття — але про Українську Державу важко тут говорити.

Осип Огневич,
Шікаго, Ілл.

Проект совєтського походу на Індію

Розглядаючись в сучасній міжнародній ситуації та з окрема приглядаючись до совєтських перемог в Хинах, застановляючись над наслідками цих перемог, пригадав я собі дещо з минулих подій, що кидає світло на совєтські прямування в Азії.

Переглядаючи у 1940-44 рр. у Варшаві решітки архіву Української Народної Республіки натрапив я був на цікавий документ, що кидає правдиве світло на істоту совєтсько-англійського „співробітництва".

В моїх руках був звіт про таємне засідання вищих совєтських політичних чинників у Москві в 1921 році. На цих зборах колишній царський, а згодом червоний, генерал Брусилів виголосив був реферат-проект майбутнього військового походу москалів на Індію.

Шифрований звіт з перебігу цього засідання, що передавався був до відома деяким совєтським агентам за кордоном, перехопило тодішнє українське посольство у Берліні. Воно розшифрувало текст і відпис з нього негайно переслало, в перекладі на українську мову, Українському Державному Центрові, що тоді перебував тимчасово у Варшаві. На жаль, підчас польсько-німецьких боїв у серпні-вересні 1944 р., цей документ загинув разом з іншими цінними українськими матеріялами історично-політичного характеру.

В своєму докладі ген. Брусилів виходив з положення постійного суперництва між Англією та Росією. Він передбачав вирішальну майбутню війну між цими потугами і тому пропонував розпочати заздалегідь підготовку до неї й просив призначити на це відповідні кошти.

Розвиваючи й обгрунтовуючи цю тезу Брусилів пропонував милити й надалі очі Англії продовжуючи традиційну офензивну політику московського натиску на Персію в напрямі Іранського заливу. Ця московська пенетрація у сферу англійсько - американського впливу в зах. Азії повинна бути, на його думку, ведена галасливо для відтягнення уваги від інших більш важливих проти - англійських політично - стратегічних посягів. Московська акція в Ірані повинна була бути ведена на його думку, поволі, без більшого натиску. Навіть якби вона, в міжчасі, й вдалася москалям, то цим шляхом вони все одно не осягнуть рішучої перемоги над Англією. Англія звикла вже віддавна до московських наскоків в цьому напрямі і не сподівається (?) інших поважніших можливостей в царині англійсько - московської боротьби на терені Азії.

Московські та англійські інтриги в Афганістані є продовженням Іранського фронту й виразним заповідженням властивого протиіндійського фронту.

(Докінчення на стор. 3-тій).

УЛАС САМЧУК

СОНЦЕ З ЗАХОДУ

РОМАН.

53)

Кальчук глянув у бік обурення, зупинив там на короткий час свій погляд і щось подумав... — А чули ви таке? — стромляє новий запит кореспондент „Нового Часу".

— З вас так і пре новинками, — каже Кальчук. — Що це може бути?

— Чехи хочуть розв'язати уряд Карпатської України, — каже кореспондент.

— Ов!

— Сховайте ваше „ов" до кишені. В уряді пропаганди я зустрів кореспондента „Лідових Новін". Він мені каже: є лиш одна дорога для нас всіх — співробітництво слов'янських держав. Польща, ми, Югославія, Болгарія і Росія. Інакше, каже, німці нас зітруть... Ну, ну, ну — кажу. Ви краще слухайте, що каже Варшава. Варшава, каже він, має свою голову, але не вона буде рішити. Сьогодні голова чеських аграрників Беран прийняв польського посла в Празі. Можна сподіватися, що ця зустріч знищить причину Варшаві псувати нам з вами нерви. Це наблизить нас до мети. І під цією метою він розуміє той саме союз, чи співробітництво. А що, кажу, з нами? Ну... Хіба ви не вмістетесь в обсязі кордонів вольної Російської імперії? — було його відповіддю.

— Це їх знана гарячка голови, — каже Кальчук. — Невже чехи захочуть дати зброю німцям, щоб прийти сюди в ролі тих, що наводять порядок?

З робітні прем'єра розчервонілий і напружений вийшов Рогач. — Вибачте, — казав він Кальчукові. — Ще оті два чехи, і ви на черзі. Можна вас на хвилиночку?

Кальчук вибачився перед кореспондентом „Нового Часу". — Ви будете бачити Кардаша, — казав Рогач. — Прошу йому передати: цими днями суддя Передайник дістав з Берліну телеграму такого змісту: повідомте нас, чи не погодилися б ви бути третім міністром. Сьогодні власне брати Порайки у цій саме справі хочуть говорити з прем'єром. З Берліну прибув пан Скоб-Здеховський і просить авдієнції. Думаю, що і цей пан має на увазі цю саму річ. Маю хвилинку часу і хочу вам тут дещо показати, — закінчив мову Рогач.

Кальчук і Рогач підійшли до писемного столу. Рогач подав кілька листів. — Ось познайомтесь, — каже він. Це купа листів. Ось пишуть з Харбіну. Ось з Персії. Це ось з Кіренаїки. Цей з Австралії. Ці знов з Венесуелі та Бразилії. Навіть Нова Зеляндія. Навіть Ісляндія. З Европи заступлені всі до єдиного місця. Всі столиці, всі міста праці всі центри. З Ню Йорку, з Шікаго з Сан Полю, з Вініпегу... Кальчук розгорнув перший з них. З коверти висипалось три світлини молодих людей. „Ми зараз в Тегерані, — писали ті молоді люди. — Ми вітаємо нашу воскресу надію — славну Україну за Карпатами! Ми вітаємо сонце, що зійшло нам з заходу! Ми вітаємо нашого славного батька прем'єра Волошина! Засилаємо наші фота і просимо: кличте нас. Ми кинемо все і підемо на ваш заклик, щоб боротись за свободу. Ми готові чином доказати, що ми живемо тільки для України".

„Я звуся Олекса Донченко. Я тепер у пралісах Аргентини. Я почув, що за Карпатами повстала Україна, і я голошуся до славної Карпатської Січі, що боротись за нашу свободу. Хай живе наша влада, наш прем'єр Волошин!"

„Нас доля закинула в далеку сторону. Ми ту живемо надією, що справа наша воскресне і ми підемо боротись за наше велике діло. Хай..." і т.д.

Кальчук читав і чув голоси світу. Земна куля оберталася в його уяві. Рогач гостро дивився через підняті окуляри. Ця невеличка людина тримає в своїх руках привіти всіх континентів. Це та точка, що притягає увагу мільйонів, маленька, хистка, загрожена з усіх боків... Надія і зідхання. Прагнення і віра. В ту саме мить Рогач іде до робітні прем'єра. — Пане прем'єре! Мені здається, що генерал Глава мусить уступити. У нього воровже до нас наставлення...

— Звідки це знаєте? — каже спокійно прем'єр.

— Хіба мало ще оцих ось фактів? — і він вказав на купу донесень про діяння чеської поліції. — Опирається на зброю, що спрямована в наші груди — це звичайне самогубство. Треба озброїти Січ...

— Ви ж самі знаєте, що палицями Січі не озброїмо...

— Треба впустити еміграцію...

— Ті також не знайдуть зброї там, де її нема...

— Але ті заступлять місця по чехах. Чехів треба поступово усувати...

— Без чехів, милий Іване, ми ще нічого не зробимо, — завершив свою мову. — Прошу кликати пана генерала...

Службовий секретар відчинив двері. — Пана генерала Главу пан прем'єр просить до себе.

Підвівся тяжкий, масивний пан з подвійним карком і повільно попростував у напрямі кабінету прем'єра. Пан прем'єр сидів у фотелі перед простором столом, допасованим до лукованої стіни. Кілька олійних картин і портрет прем'єра оздоблюють стіни. Тяжкі кроки генерала нечутно ступають по м'якому килимі. Прем'єр устав. — Вітаю вас, пане генерале. — Я дякую, що мене відвідали, — каже спокійно прем'єр. На його очах втома, сутінок під очима мішки. — Пане прем'єре, — казав генерал по-чеськи. — Стаю на ваш наказ...

(Дальше буде).

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА „СВОБОДИ"

(Докінчення зі стор. 1-шої).

для своїх читачів. Бо можна б навести багато наявних доказів, що велика частина інформацій, які появилися у вільній українській пресі в світі чи то з українського життя, чи то у зв'язку з ним та з Україною і з українською боротьбою, зокрема у зв'язку з геройською боротьбою Української Повстанської Армії, були перебрані власне зі „Свободи". Щоб здобути ці вістки, „Свободі" пощастило навіть прорвати залізну заслону. Передираючи від „Свободи" ці вістки деякі газети навіть не вважають за відповідне подати їх джерела, та це вже справа тих редакцій.

Поширювання правди про Україну.

Крім вісток та інформацій про актуальні події дня, Редакція вважала своїм обов'язком висвітлювати та оцінювати мало відомі або і цілком невідомі події минулого, керуючись тими самими засадами точности, правдивости та об'єктивности, що й в передаванні щоденних вісток. В усій цій інформативній праці Редакція завжди керувалася одним найголовнішим бажанням: поширювати правду, поширювати правду про Україну і про Америку, сказати якнайголосніше і якнайбільше правдивого про український нарід, про його терпіння і змагання, а на прикладах американських подій і американського життя виказувати ті всі благодаті і творчі досягнення та можливості, що їх дає незрівняна американська демократія.

Вільна трибуна вільного слова.

Ясно, що на самих тільки інформаціях завдання газети і робота редакції аж ніяк не вичерпуються. Газета має бути не тільки сухим реєстром конкретних щоденних подій, але й віддзеркаленням зв'язаних з ними думок і почувань. Тому теж в редакційних та надісланих статтях ми передавали думки і оцінку тих подій, що творили суму життя. Редакція „Свободи" не пропустила ні одної важливішої загальної або української події, щоб не роз'яснити її самої, її причин та можливих наслідків. Під цим оглядом Редакція намагалася здійснювати з найбільшою можливою точністю видвигнене під час останньої кампанії за добровільну доплату до передплати гасло, іменно, щоби „Свобода" справді і під кожним оглядом була вільною трибуною вільного слова. На шпальтах „Свободи" за минулий, як і попередні роки друкувалися статті і думки авторів найрізноманітніших політичних переконань та віровизнань. Редакція відвела в газеті місце кожному, якщо тільки його думки були висловлені в загально прийнятих етичних формах та не противоречили інтересам американського і українського народів. На сторінках „Свободи" за минулий рік забирали голос демократи, всіх угруповань націоналісти, соціялісти, радикали, автори всіх можливих напрямків, за вийнятком комуністів. Большевизм в Редакції „Свободи" проскрибований: його вважається ворогом людства та його вікових надбань і проти нього можна тільки боротися. Проте, Редакція „Свободи" визнає, що людина може помилятися і тому віддавала місце й тим, що свої помилки навіть щодо большевизму відверто визнали та їх засудили.

„Свобода" — промотор українського громадського життя.

„Свободу" — говорив дальше д-р Мишуга — вже не від сьогодні оправдано вважається не тільки авторитетним виразником думки американських українців, але й головним промотором американсько-українського життя. Цю високу оцінку Редакція намагалася виправдати і в звітовому році. Вона не тільки пасивно реєструвала події з нашого громадського життя, але й сама його творила, урізноманітнювала, робила його багатшим. Редакція була не тільки пасивним дзеркалом того життя, але його активним учасником і сама йшла в його авангарді. Не було в нашій громаді загально народної справи, якої „Свобода" всіми своїми силами не піддержала б чи, в потребі, не оборонила б. Прикладом цього може послужити становище та участь „Свободи" в благородній гуманітарній допомогово-рятунковій акції американських українців, очолюваній Злученим Українським Американським Допомоговим Комітетом. Були випадки, що нам закидували, мовляв, „від коли „Свобода" стала органом ЗУАДКомітету". „Свобода" була органом не Допомогового Комітету, але репрезентованого ним цього великого діла американських українців, що вже сьогодні дає такі благородні наслідки. Бо ЗУАДКомітет у своїй величезній більшості це, власне, члени Українського Народного Союзу і сьогодні вони разом зі „Свободою" мають повне право сказати, що робота ЗУАДКомітету це була теж їх робота та що його успіхи є їхніми успіхами. Це саме можна твердити про відношення „Свободи" до Українського Конгресового Комітету, Ліги Молоді та інші організації.

Роля „Свободи" у формуванні політичної думки.

Редактор „Свободи" окремо зупинився на ролі Редакції у формуванні української політичної думки. Під цим оглядом Редакція „Свободи", часопису, що вже появляється на американській землі 57 років, непохитно стояла на подиктованому їй самим життям становищі органічної частини американського народу, з окремим заінтересуванням українськими проблемами та з виразним бажанням допомогти українському народові в його твердих зусиллях і визвольних змаганнях. З цею метою Редакція піддержувала та скріплювала всі здорові прояви в загально українському житті та боролася з негативними. Редакція зокрема піддержувала всі прояви об'єднання українських політичних сил для одного змагання до спільної мети. Редакція привітала створення минулого року в Европі Української Національної Ради, вважаючи її за поважний крок до такого об'єднання. В цьому випадку, як і в усіх інших, Редакція віддавала місце теж голосам творчої критики. Редакція зокрема мобілізувала громадську українську і американську публічну опінію для піддержки українського визвольного руху, обороняючи його всіми своїми силами і засобами перед ворожими наклепами та ставляючи його в правдивому світлі боротьби українського народу за своє національне визволення та державну незалежність. Під цим оглядом Редакція „Свободи" не обмежувалася тільки до самої „Свободи", але не без успіху переводила цю думку теж в американській пресі, чи то особистим контактом чи принагідними зв'язками.

Виховно-культурна ділянка.

Редакція завжди доціновувала велике виховне значення преси і тим справам віддавала не менше уваги, як інформаціям та політиці. Для короткої характеристики друкованих в „Свободі" матеріялів під цим оглядом, треба згадати, що у фейлетонах друкувалися кільканадцять авторів від коротких оповідань Лащенко починаючи, а на глибоких думках і спостереженнях Самчука кінчаючи. Фейлетони „Свободи", як і українська сторінка в англійському тижневику „Юкрейнієн Віклі" теж в звітовому році були справжньою мозаїкою українських художніх, літературних творів. Звичайно, в таких випадках трапляються кращі і слабші речі, але це в нічому не змінює загального образу.

„Свобода" — орган У. Н. Союзу.

Ясно, що Редакція „Свободи" ані на хвилину не забувала, що ця газета є органом Українського Народного Союзу та що справам і інтересам цеї організації належиться в ній головне місце. Це цілком природне, тим більше, як зважити, що УНСоюз і його членство є головною опорою народного громадського життя та всіх його акцій на допомогу і в обороні права українського народу на вільне, державне життя.

Виходячи з цих заложень, редактор „Свободи" звернув увагу Головного Уряду УНСоюзу на ті всі матеріяльні труднощі, з якими доводиться змагатися Редакції. Ці труднощі „Свободи" є подвійні і кількакратні, як порівнювати їх зі загальними труднощами теж американської преси. Під цим оглядом на увагу заслуговує недавна конвенція „Огайо Нюзпейпер Асосіейшен", що відбулася в Коломбос, Огайо, в днях 11-го березня. Один з головних урядників „Америкен Нюзпейпер Паблишерс Асосіейшен" там заявив, що американська преса переживає важку матеріяльну кризу, з якої її може врятувати тільки ввесь свідомий загал. Навівши цілий ряд прикладів з інших чужомовних видань в Америці та з попередніх досвідів самої „Свободи", звітодавець апелював до „серця і розуму" американсько-українського загалу, щоби виявило більше зрозуміння і уваги теж до своєї преси. Звертаючись до головних урядників УНСоюзу, щоб вони винесли або допомогли винести на найближчій конвенції відповідні рішення під цим оглядом, звітодавець говорив: „Звичайно, У. Н. Союз міг би існувати і без „Свободи", але таке існування вже не відповідало б духові та ідеалам тих, що Союз закладали та для нього довгі десятки років трудились. Союз залишився б тоді тілом, навіть гарно і багато вбраним, але тілом без душі, що в ідейному розумінні виглядало б на гарну, золотом ковану домовину. УНСоюз і його членство не можуть думати про домовину, хочби вона ціла купалася в золоті і брильянтах. Вони мають думати про дальше життя, про дальший розвиток і здійснювання тих великих ідей, на яких УНСоюз повстав та яким завжди вірно служив. Вони не можуть зложити тої найважнішої зброї, вільного українського слова на вільній американській землі, але навпаки, вони мусять знайти способи і засоби, щоби ту зброю в ці грізні часи ще більше скріпити, поширити і загострити і в той спосіб виконати теж свої зобов'язання у відношенні до своєї вільної Нової Батьківщини та свого поневоленого Старого Краю".

На цьому закінчено звіт Редакції „Свободи", над яким опісля відбулася оживлена дискусія, звіт з якої буде поданий в черговому числі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

З вечірка в память Ольги Басараб на добрі цілі.

Минає 20 років, як в українській громаді при Бравн і 23 вулиці зродилась серед деяких членок У. Н. Союзу думка заснувати Товариство ім. Ольги Басараб. Так і сталось і воно нині існує як 46 відділ СУА. Вело воно тиху і прикладну народну працю, помагаючи втримувати вечірню школу і т. п. Тепер є 60 членок, які помагають постійно своїми жертвами народній справі, як і церкві. Кожного року відбувались у нас теж і концерти в память Ольги Басараб, але цього року, щоб заощадити в видатках, влаштовано 6 березня скромний культурний вечір, але з добрим успіхом. Гостей не було багато, бо в Филаделфії останніми часами як не страйк, то дощ, то інша перешкода. Святочний вечір відчинила підписана, вказуючи присутнім на портрет Ольги, прибраний квітами та вишиваними рушниками, та згадуючи її геройську, мученичу смерть. Молоденька Оксана Струк віддеклямувала потім з великим відчуттям вірш, що дуже відповідав святочному настроєві присутніх. Як гості позасідали за стіл до чаю, забирали слово більше присутніх, порушуючи цілий ряд важних справ. Теж переведено збірку, яка принесла $77. Вислано по $20 на ліки для УПА, до ЗУАДК та Сестрам Василіянкам. Сходини закінчено відспіванням гимну Союзу Українок та „Ще не вмерла Україна".

Ольга Фостик.

Проект советського походу на Індію

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Справжня ж, основна, московська акція, на думку доповідача, повинна бути організована безпосередньо на Індію, корону (тоді) англійських володарів. Після його думки, зі завоюванням Советами Індії та опануванням Індійського океану, Англії, вже світовій державі, прийде кінець. Отже цим шляхом мета московсько - англійської борні була б цілковито осягнута.

Думка Брусилова не є новою в історії московсько-англійських змагань. Пригадаймо собі лише серію московських походів на Індію. За це бралися кілька разів московські володарі: Петро І., Павло І., Катерина Велика, й інші. Вони намагалися безвислідно здобути Індію слабо підготовленими експедиційними походами, традиційним шляхом та методами з часів Олександра Македонського, цебто комонними експедиціями через Туркестан та Персію.

Брусилов натомість, обзнайомлений з російською воєнною історією, пропонує повести підготовлений наступ на Індію новітніми військовими методами зі сторони найменш очікуваної — через Тибет і Непаль!

У звязку з цим він, тримаючись площини чисто військових справ, вимагав від советських державних чинників передовсім засадничої згоди на цей стратегічний плян і в часі прийняття його негайно розпочати відповідні підготовні заходи у напрямках:

1. Політичному — захоплюючи, або піддаючи під свій вплив країни Азії, що лежать по цьому шляху. Советизація Сін-Кіянгу та спроби советизації Тибету є доказом цієї тенденції.

2. Виховуючи кадри советських інструкторів та висилаючи їх до Індії і країн, що лежать по наміченому шляху. Це завдання виконував згодом т. зв. „Інститут Народів Сходу" у Москві, подібно до ідентичного учбового закладу у Ташкенті для народів Туркестану й Передньої Азії.

3. Закладаючи комуністичні комірки на місцях в Індії та в сумежних краях.

4. Виховуючи кадри комуністичних агентів серед місцевого населення.

5. Організуючи там потаємні склади зброї.

6. Викликаючи з різних приводів невпинні страйки, рухи та повстання тубильців проти англійської влади й т. п. Заходи ослаблюючі Англію та підготовляючі грунт для Москви.

7. Підготовлення на советському терені відповідно зорганізованого запілля для переведення вище згаданої, майбутньої, велитенської воєнної дії. Дотеперішнім запіллям для колишніх невдалих московських походів на Індію була переважно европейська частина України. Вона була віддалена від Індії тяжкими на той час для переходу війська пустелями. Тому, на думку Брусилова, треба підготовити краще запілля для цієї дії, положене ближче до майбутнього індійського фронту. Вислідом цієї думки була всесторонна приспішена організація советських країн, положених на схід за Уралом тоб-то передовсім теренів дочерної української землі — Сірої України (сучасний советський Казахстан і частина західного Сибіру). Маючи там сприяючі умови для розвитку сільського господарства та значні джерела промислової сировини, СССР, як це загально відомо, розпочав розбудовувати в цих краях велитенську, багатосторонню промисловість. Одночасно звичайними у них методами переводять вони коштом інших частин Советії, головно української метрополії, Прибалтики та Кавказу, приспішене заселювання цих країв.

8. Особливо вимагав Брусилів звернути пильну увагу на лучбову мережу запілля й під'їздів до індійського фронту. Тому не дивина, що дотеперішні советські пятилітки (І. — 1929-33, ІІ. — 33-38, ІІІ. — 38-43), що були спрямовані переважно проти західної Европи, розбудовували також під різними претекстами й залізничну, автострадову й каналову мережу також і в азіятській частині Сов. Союзу. Сучасна ж, четверта пятилітка (1945-50), після річної воєнної перерви (1944), має на увазі потреби виключно Ближчої та Центральної Азії. Ці шляхи й взагалі споруди мають ніби-то цілі господарчі, а в дійсности суть підготовкою до згаданої майбутньої війни на Сході. Доказом того напр. є автостради в безлюдному Памірі в напрямку Афганістанської гряниці тощо.

При кінці своєї промови Брусилів звернувши увагу присутніх на важливість цього завдання для Сов. Союзу, непередбачав великі труднощі зв'язані з його здійсненням і конечність переведення заздалегідь на широку скалю многолітніх підготовчих вище згаданих заходів. Лише при таких умовах можна сподіватися відповідного успіху в згаданому московсько-англійському змаганні за панування в Азії, а може й по цілому світі.

Присутні на засіданні вищі советські державні чинники ентузіястично, і цілком згідно з російськими від кількох сот літ триваючими імперіялістичними стремліннями, приняли Брусиловський проект майбутньої офензиви на Індію, асигнували на це жадані наразі кошти і постановили узгляднити його вимагання при укладанні господарських плянів розвою СССР.

В звязку з цим в Військовій ім. Фрунзе Академії в Москві заведено згодом систематичний курс лекцій та вправ військово - стратегічного змісту щодо провадження військових дій в околицях Індії.

Мало того, в загальних школах, на викладах історії, згодом спеціяльно почали звертати увагу на вище згадані походи на Індію (за часів попередніх царів).

Одночасно почалася нарівні з патріотичним славословленням московських полководців — Кутузова, Суворова й інших, також гльорифікація осіб, звязаних з протиіндійськими походами, як напр. отамана Платова й інших.

Від часу заплянування московської офензиви проти Індії пройшло вже майже 28 років. За цей час Совети, не дивлячись на різні неповодження, встигли чимало зробити й опинилися, після програми, в Хинах. Перемога над хінськими націоналістами, а тим самим над Америкою та Англією, і наслідком цього опанування Хин — відкриває їм вільний, заздалегідь обдуманий шлях через Тибет і Непаль до Індії. Якщо хінські комуністи (тоб-то москалі) не будуть затримані в їхньому дотепер побідному поході й не будуть відкинуті назад, то правдоподібно, в найближчих роках ,слід передбачати здійснення наступних етапів Брусиловського задуму з 1921-го року!...

Л. Б.

РІЧНІ ЗБОРИ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ

(Докінчення зі сторони 1-шої)

ції Союзу є в доброму порядку та яку якість мають придбані Союзом бонди. У відповідь вияснено, що тільки дуже мала кількість членів звертають виплачені їм колись стипендії, а щодо позичок з народного фонду, то їх ще в 1932 році удїлено бідним членам на заплачення членських вкладок. Отже, якщо тепер який член цю позичку звертає, то її знову віддається до народного фонду. Щодо інвестицій — вони є в доброму стані, а набуті Союзом бонди є тільки високої якости. Є тільки два бонди, і то на малу суму, що мають меншу вартість.

На цьому закінчено дискусію над звітом Головної Контрольної Комісії, ухвалюючи її одноголосно заяву довір'я. Після того приступлено до індивідуальних звітів поодиноких головних контрольорів.

ЗВІТ ГОЛ. КОНТРОЛЬОРА ДМИТРА КАПІТУЛИ

Крім виконування своїх службових завдань головного контрольора УНСоюзу, п. Д. Капітула працював теж як головний урядник Союзу поширюючи Союзову ідею та заступаючи організацію в своїй окрузі (в Пенсилвенії), що нараховує 25 відділів, в якій він є їх предсідником. В звітовому році він два рази скликав окружн збори відділових урядників, головно з метою успішного переведення кампанії за збільшенням Союзу до 50,000 членів. На одних з цих зборів був теж приявний гол. секретар УНС, Д. Галичин, з'ясовуючи те велике значення, яке має Союз не тільки для своїх членів але й для цілого українського народу. Як йдеться про успіх членської кампанії в окрузі звітодавця, то на існуючі там 25 відділи було наложено квоту в кількості 215 нових членів. І хоча в окрузі було чотири відділи, що не приєднали ані одного члена, то загальну квоту виконано і перевиконано, здобуваючи 260 нових членів, отже 45 більше ніж це передбачувалося квотою. Звітодавець сам зорганізував 10 нових членів. В загальному, в його окрузі з кінцем грудня 1948 було всіх 2,608 союзовців. Звітодавець був в постійному листовому контакті, як з урядниками відділів своєї округи, так і з Головним Урядом.

ЗВІТ ГОЛ. КОНТРОЛЬОРА ВОЛОДИМИРА ГІРНЯКА

Головний контрольор Володимир Гірняк (з Торонто, Онт., Канада) вважає це річне засідання Головного Уряду УНСоюзу за дуже важливе, бо воно має не тільки дати підсумки багатої важливими подіями та великими успіхами минулорічної праці, але й намітити способи і засоби, при допомозі яких можна б добитися ще більших успіхів і перемог в цьому ювілейному році Батька-Союзу. Протягом минулого року звітодавець, разом з іншими головними контрольорами, два рази провірювали господарку і майно Союзу, стверджуючи все в найкращому порядку. Про свою індивідуальну союзову діяльність звітодавець заповів, що говоритиме „на іншому місці", висловлюючи надію, що головні урядники теж і в цьому передконференційному році винесуть такі рішення, що дадуть великій союзовій сім'ї нові дороговкази до дальшого росту і розвитку. Він зокрема звернув увагу на важливість союзової діяльности в біжучому році, з огляду на сподіваний приізд більшої кількости нових імігрантів зі скитальщини з Европи, яких Союзовці перші повинні привітами та з'єднати їх в Союзі для спільної праці в спільному інтересі та для спільних цілей.

ЗВІТ ГОЛ. КОНТРОЛЬОРА Д-РА АМВРОСІЯ Т. КІБЗЕЯ

Д-р А. Т. Кібзей, разом з іншими головними контрольорами, продовж звітового року два рази взяв участь в провірці майна і господарства Союзу, як теж брав живу участь в союзовому житті в своїй Дітройтській окрузі. Він використовував кожну нагоду, кожні збори та кожну імпрезу для популяризації і поширення Союзових ідей, здобуваючи їм нових визнавців і прихильників. В листопаді м.р. він взяв участь в зборах місцевих відділів УНСоюзу, на яких від головної канцелярії виступив з промовою головний редактор „Свободи", д-р Л. Мишуга. Звітодавець стверджує, що в Дітройті є велике поле для успішної Союзової праці, теж в організаційній ділянці, і треба тільки доброї волі та доброго організатора, щоби міг використати всі можливості.

ЗВІТ ГОЛ. КОНТРОЛЬОРА ІВАНА В. ІВАНЧУКА

Іван В. Іванчук, рівночасно з іншими головними контрольорами, переводив в звітовому році два рази провірку майна і господарства УНСоюзу, виконавши крім того кілька інших завдань головного урядника. І так, в Дітройті він допоміг Екзекутиві остаточно розв'язати неактивний 203-тій відділ та злучити його з відділом 183-тим, не втративши при цьому ні одного члена. Проте, його головна діяльність зосереджувалася на участі в кампанії за збільшення Союзу до 50,000 членів. Заохочуючи до праці в цій кампанії місцевих відділових урядників, він дав їм живий приклад власної роботи під цим оглядом, приєднавши сам 25 членів. Беручи до уваги факт, що все наше зорганізоване громадське життя базується у приблизно 80% на членах УНСоюзу, він живо інтересувався працею громадських організацій і комітетів та брав в них активну участь. Крім всебічної піддержки наших центральних Конгресового і Допомогового Комітетів в своїй окрузі, він брав активну участь в підготовці конвенції Ліги - Української Молоді Північної Америки в Акрон, Огайо, взяв участь в тому ж часі в зборах Т-ва Українських Професіоналістів, до екзекутиви якого його вибрано, та при всіх нагодах виступав як свідомий Союзовець, збільшуючи авторитет і впливи цеї організації.

На закінчення свого звіту І. В. Іванчук видвигнув ще цілий ряд думок і пропозицій для дальшого розгорнення активности УНСоюзу та для збільшення рядів його членства і майна. Окремо згадав про завдання та можливості УНСоюзу у зв'язку із сподіваним ще більшим приїздом нових українських імігрантів, до чого у великій мірі і причинився Батько-Союз та його члени. Заторкуючи ще справу місцевої американсько-української молоді, звітодавець з черги видвигнув цілий ряд конкретних думок і пропозицій для кращого її організаційного охоплення та згуртування при УНСоюзі.

ЗВІТ ГОЛ. КОНТРОЛЬОРА СТЕПАНА КУРОПАСЯ

Головний контрольор Степан Куропась зачав свій звіт філософічним міркуванням на тему своїх спостережень союзового життя в Шикаго. Воно плило — твердим він — тихим, нормальним руслом, до Союзу приступали молоді члени а старі вимирали, отже все було нормально і природно, без залвих потрясень та хвилювань, що їх можна було спостерегти в інших ділянках зорганізованого українського громадського життя в його окрузі. В звітовому році в Шикагівській окрузі працювали з успіхом як організатори Іван В. Іванчук та Дмитро Білецький. Місцеві відділи, залежно від праці та активности своїх урядників, одні збільшувались, йшли вперед, інші стояли на місці, а ще інші йшли взад.

В звітовому році п. С. Куропась дбав про скріплення активности УНСоюзу та про збільшення його самого. Своєю працею та своїм поступуванням він гідно репрезентував УНСоюз в громадському житті, в усіх тих численних імпрезах української громади в Шикаго. Теж сама Союзова громада в Шикаго влаштувала в звітовому році дві імпрези, іменно, Маланчин Вечір та День УНСоюзу, а крім того два рази відбулися окружні організаційні збори. В усіх тих імпрезах п. Куропась брав активну участь. Звітодавець, як директор і пресовий референт Союзового Дому, кожночасно подавав інформації як зі Союзового так і загальногромадського життя.

Звітом п. С. Куропася вичерпано індивідуальні звіти головних контрольорів.

ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. ДО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа **доконче** подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатися безпосередньо до ЗУА ДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

* * *

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

17488 Перчук Прохора і його синів Миколи і Володимира з с. Жидичин (Луцьк, Волинь) від Перчук Володимира.

17,489 Пінс Олени зам. Мельничук ур. в Ню Йорку перебув. в Тернополі від мужа Мельничук Олександра

17,490 Ільченко Павла с. Пилипа з с. Воронків та земляків з сіл Старе, Ковалин, Сошників, Дівички, Борисліль і Вороньків (Полтавщина) від Леонтович Івана.

17,491 Бервецький Степана і Анни з с. Макунів (Мостиська) від Бервецький Андрія.

17,492 Федишик трох тіток моїх Анни, Рузі і Катерини з с. Заславя (Сянік) від Федишик Ярослава.

17,493 Петровський Якова с. Уласа від Гоменюк Домни з с. Грибова (Кремянець, Волинь).

17,494 Ільків Михайла з с. Волощина (Підгайці) від Ільків Івана.

17,405 Книга Миколи з с. Конотопи (Сокаль) від сестри Книга Ольги замуж. Пацьора.

17,497 Ковальських тітки і вуйка, Кмицінський Андрія, Доповська Олени від Ягніщак Петра з с. Ольхівці (Сянік).

17,498 Чемеринська Юстини від Слободян Миколи з с. Мелехи (Галич).

17,499 Абраменко Евдокії з дому Руда з с. Гнильче (Підгайці) від Руда Анни.

17,500 Лаврів Панька і Йосифа з с. Долиняни, (Рогатин) від Харів Йосифа.

17,501 Слободян Маруні з с. Чорнолісце (Станиславів) від Слободян Марії зам. Сорока, д. Йосифа.

17,502 Гобак Гната з с. Лучинці (Рогатин) від Гальків Еви.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE

P. O. Box 1661, Philadelphia, 5, Pa.

Нові імігранти

Українці, що приїхали кораблем „Марін Тайгер" до порту в Бостон дня 24. березня 1949:

Березяк Володимир; Брин Микола, Оксана, Андрій, Олександер, Надія; Буско Константин; Цекот Василь, Марія, Люба; Хрущ Анна; Дякович Стефан, Анна, Марія; Дзера Федор, Ксеня Ярослава; Федорика Марія, Осип, Стефанія, Демян, Марта; Форський Борис, Валентина, Ліяна; Гель Марія, Катерина; Гізейовська Галина; Гайдук Вадислав, Наталія, Ірина; Гордієнко Гавриїл, Неоніля; Лазор Іван, Іванна, Роман, Христина; Лозинський Іван, Катерина, Олена; Магоцький Йосиф, Марія, Володимир, Євген; Макарик Катерина; Макаровський Володимир; Мандзій Гілярій, Марія, Євген; Малик Данило; Марченко Діонізій, Тетяна; Мончук Григорій; Михаськів Тадей, Марія, Стефан, Михайло; Огродник Анастазія, Роксоляна; Онишкевич Еліяш, Емілія, Лідія, Марія; Пагута Віра; Палько Михайло, Олександра; Плетеницький Іван, Галина, Дорота; Пріятка Анна, Ярослав; Проценко Нікон, Анна; Рудик Михайло, Стефанія, Стефан; Савчук Дмитро, Наталія, Лариса; Севрук Михайло; Стадник Петро, Катерина, Роман, Іван; Сидорук Адам, Марія, Галина; Шатинський Микола, Анна, Михайло; Щенюк Роман, Марія, Ярослав; Вархоль Ярослава, Анна; Гриневич Микола; Лобур Олександер; Мацько Петро, Лідія, Стефан, Ярослав, Богдан; Мудрий Ярослав, Сузанна; Трешневський Олександер, Марія; Жук Іван; Гайдук Антін, Марта, Юрій; Калужний Андрій, Марія; Ільницький Володимир; Кіцила Антін, Софія; Макар Іван; Процик Теофан, Тамара, Григорій, Андрій; Шуміцький Віктор, Ольга, Мартин, Марія; Борисяк Павло, Анна.

СПРАВЛЕННЯ

В заяві проф. Миколи Чубатого, поміщеній в „Свободі" з 24 березня 1949 в рубриці „З листів редакції", сталася друкарська помилка. Підписано „Микола Чубаний" замість „Микола Чубатий".

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ТАРЗАН, ч. 2059. Тікар не вміє прощати.

Використовуючи кожну дрібку своєї енергії, Тарзан біг через шаліючий вогонь.

Він спустив свій дорогоцінний тягар просто в бурхливі хвилі ріки.

Там, окружені всілякого роду звірятами, вони ждали, доки вогонь не вигорить.

Коли вони бродили через филі до берега, Тікар кинувся на труп свого ворога.